

Toespraak Guy Vanhengel Irisfeest
zaterdag 6 mei 2023

...

La tradition. Malgré ... la capitale la plus cosmopolite du monde après Dubai, nous sommes la capitale bilingue du pays où nos concitoyens du nord et du sud doivent se sentir chez eux ... .

Cela implique dans notre système institutionnel que le premier vice-président soit “de l’autre rôle linguistique” que le président et qu’il s’adresse à vous principalement, dans notre cas, en néerlandais.

Un petit moment d’immersion annuel.

Overmorgen maandag 8 mei, vieren we, naar jaarlijkse traditie, het officiële feest van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het feest van onze meervoudige hoofdstad. Het feest van de Brusselaars.

Toen we in 2003 beslisten om van 8 mei onze officiële feestdag te maken was dat niet lukraak. Het was een weloverwogen keuze. Een keuze voor een datum met een hoge en symbolische betekenis. Daar stond ik vorig jaar op het Irisfeest kort bij stil.

Rusland, de Russische president Poetin was met medewerking van het barbaarse huurlingenleger van de Wagner Group Oekraïne binnengevallen. Sindsdien krijgen we dagelijks verslag van de oorlogsgruwelen. Intussen zijn er op dat front al meerdere honderdduizenden slachtoffers gevallen.

Er woedt dus sinds vorig jaar weer oorlog in Europa. Nochtans ... .

Op 8 mei 1945, minder dan 80 jaar geleden, werd de wapenstilstand met nazi-Duitsland ondertekend.

Amper vijf jaar later, nagenoeg dag op dag, werd op 9 mei, de Shuman Verklaring ondertekend, die als de geboortedatum geldt van de huidige Europese Unie. De Europese Unie waarvan Brussel de hoofdstad is.

De Europese Unie kreeg de voorbije decennia steeds meer vorm. We dachten dat er nooit meer oorlog zou zijn. We dachten dat we voor eens en altijd vrede zouden kennen.

Dat is zo gebleven ... tot 24 februari van vorig.

Dames en heren,

Niets is ooit totaal verworven. Daarom moet de herinnering aan 8 mei 1945 en aan 9 mei 1950 meer dan ooit levendig blijven.

Enkel wanneer we ons verleden kennen en we waakzaam blijven over onze grondwettelijke vrijheden, kunnen we de juiste keuzes maken voor de toekomst.

8 mei 1945 was de overwinning van het humanisme en van de liberale democratie op de duistere krachten, op het obscurantisme en het fascisme.

9 mei 1950 was de geboorte van Europa, het is een dag die we moeten koesteren omwille van de wil naar vrede, het streven naar economische en sociale cohesie, het streven naar Europese solidariteit.

De keuze voor de datum van 8 mei als officiële Brusselse feestdag is dus wel overwogen geweest.

Het is een dag waarop we ons bezinnen over de gruwel van de oorlog. Het is een dag waarop we uiting geven aan onze wil om verder te bouwen aan een

in vrede levende en solidair Europa. Het is een dag waar we ons geloof in de democratie belijden.

Het is trouwens om die reden dat een unaniem Brussels Parlement aan de collega's van de federale regering gevraagd heeft van 8 mei opnieuw een echte feestdag, een betaalde feestdag, te maken. Een dag naar aanleiding van dewelke aan sensibilisering kan worden gedaan, een echt herdenkingsmoment. Wij willen van 8 mei de feestdag van de democratie te maken.

De vraag werd officieel aan de federale regering overgemaakt. Federaal collega Pierre-Yves Dermagne had er overigens om gevraagd. Sindsdien hebben we er niets meer over gehoord.

(parenthese ... de werkgeverswereld, 8 mei als vervanging van die andere wettelijke feestdag die pinkstermaandag is)

Federale collega's de Brusselaars rekenen op u!

Dames en heren,

Onze liberale democratie wordt evenwel niet alleen van buitenaf, door autocratische en autoritaire regimes of door de gekende dictaturen bedreigd. Op ons oude continent, in de Europese lidstaten en ook bij ons verspreid zich sinds enige tijd een sluipend gif. Een gif dat onze democratie van binnenuit bedreigd.

De legitimiteit van de democratie wordt steeds vaker in twijfel getrokken. Het populisme, de erosie van de rechtsstaat, de polarisatie van de samenleving, de invloed van de sociale media waar vaker desinformatie dan informatie te vinden is, de almacht van de particratie, het systematisch in twijfel trekken van de integriteit van de volksvertegenwoordiging knagen aan het geloof in de democratie.

Wie wat verder kijkt dan zijn neus lang is, zou nochtans moeten weten dat er geen beter systeem voor het ordenen van de samenleving is dan de

democratie. Een democratie waar een grondwet de rechten en vrijheden van de burger vastlegt, waar een strikte scheiding is tussen wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht. Een democratie waar de nobele taak de burgers, het volk te vertegenwoordigen, respectvol wordt gewaardeerd.

Het is de democratie die ons welvaartspeil, onze sociale zekerheid en onze burgerlijke vrijheden, op nooit eerder bereikte hoogte heeft gebracht.

Dames en Heren,

Het sluitstuk van de democratie is de volksvertegenwoordiging. Het algemeen belang wordt het best gediend door een slagkrachtige, representatieve volksvertegenwoordiging. Door, een door de burgers gekozen vertegenwoordiging die met kennis van zaken de evoluties in de samenleving opvolgt en ze bijstuurt waar nodig.

Als ancien, bijna op pensioen (ik durf het haast niet meer zeggen uit vrees met wantrouwige blikken te worden geconfonteerd), maak ik mij grote zorgen.

Wanneer ik vaststel dat jongeren steeds minder geneigd zijn zich politiek in te zetten, wanneer ik vaststel dat de carrières van de volksvertegenwoordiging steeds korter worden, wanneer ik merk dat jongere collega's het na één legislatuur, of het soms nog eerder voor bekeken houden, dan maak ik mij de allergrootste zorgen.

Het geval van onze degelijke, bijwijlen briljante, ik mag dat gerust zeggen, hij is niet van mijn partij, van onze Brusselse collega Juan Bejumea, is niet alleenstaand.

Juan was een uitstekende ambtenaar bij Finance Brussel. Vier jaar geleden werd hij verkozen als vertegenwoordiger van het volk. Met hart en ziel stortte hij zich op zijn nobele taak. Enigzins ontgoocheld over de impact van het verrichte werk en over het gebrek aan vrijheid in de uitoefening van zijn functie, kondigde hij deze week aan zich bij de volgende beurt geen kandidaat meer te stellen.

Een gewezen en uitstekende collega uit de vorige regering, nog geen 50 jaar oud, liet de voorbije maanden weten na deze legislatuur te stoppen met de politiek.

In de Kamer van Volksvertegenwoordigers verzaakten al meerdere jong verkozenen aan hun mandaat om bijvoorbeeld de luwte van een job in een ministerieel kabinet op te zoeken.

Ook in de andere parlementen doet het fenomeen zich voor. Goede, degelijk werkende parlementsleden haken af.

We moeten ons daarover bezinnen. De democratie is maar zo sterk als de kwaliteit en de kracht van 's lands verkozenen.

Het systematisch devaloriseren van de nobele en onmisbare rol die de volksvertegenwoordiging in de democratie opneemt, zal daarbij niet helpen. Zonder een kwaliteitsvolle volksvertegenwoordiging is de democratie niet werkbaar.

Dat brengt mij overigens terug bij de Tweede Wereldoorlog, toen de Franse politicus Pierre Poujade opgeld maakte. Naar hem is het Poujadisme genoemd.

Laten we daar ver van weg blijven. We weten dat het leidt tot gevaarlijk extremisme, dat het niets gemeen heeft met het verdedigen van het algemeen belang en dat het in strijd is met de waarden van de democratie.

Laten we integendeel ijveren voor de terugkeer van een gewaardeerde volksvertegenwoordiging, één waarbij de individuele verantwoordelijkheid en dus de persoonlijke verantwoording ten overstaande van de kiezer centraal staat.

Het is de kiezer die moet kunnen bepalen wie hij in staat acht hem doeltreffend te vertegenwoordigen.

Partijen die lijsten vormen zijn daarbij slechts een middel tot verbinding rond een gemeenschappelijk gedachtengoed.

In tegenstelling tot vandaag mogen partijen geen doel op zich worden.

In tegenstelling tot vandaag mogen zij hun verkozenen niet herleiden tot knopjesdrukkers die zich moeten schikken naar de politieke marketingstrategiën die, volgens de waan van de dag, in de achterkamers van de partijcenakels worden uitgezet, waardoor het gezonde politieke debat in het parlement al van in den beginne wordt gesmoord. In tegenstelling tot vandaag mogen de volksvertegenwoordigers niet worden herleid tot de acteurs van de TikTok filmpjes die door hun partij worden geregisseerd.

Willen wij jongeren opnieuw warm maken voor de politiek moet het steriele meerderheids- en oppositiespel op de schop. Moet de volksvertegenwoordiging meer dan ooit open, vrij en onafhankelijk kunnen debatteren en beslissingen kunnen nemen. Respectvol, volgens de regels der kunst, scherp maar op serene wijze en zonder zich te laten leiden door de waan van de dag.

In de stad met de grootste diversiteit van Europa, in Brussel, worden daar voorzichtige, ik zeg wel voorzichtige, pogingen toe ondernomen, ook in delicate dossiers.

Het was gisteren nog het geval. Misschien niet helemaal weg van de waan van de dag, maar toch snedig, duidelijk en respectvol. Eenieder heeft publiekelijk zijn zeg gedaan, aan de kiezer om er over te oordelen.

De bijzonder grote diversiteit, die zich goed vertaalt ziet in ons parlement, deze bijzonder grote diversiteit van onze bevolking dwingt ons daar overigens toe.

Als er één parlement is waar de participatie gaandeweg het snelst zou moeten kunnen worden overstegen dan is het in Brussel.

Dit is het pad dat het Brussels parlement, ik herhaal het, zeer voorzichtig, is ingeslagen. In de ene fractie al meer dan in de andere.

Het lijkt mij evenwel het enige juiste pad. Op deze wijze blijven we weg van het poujadisme of kunnen we het aan de kaak stellen en kunnen we meer vertrouwen verwerven bij de bevolking.

Ons bijzonder statuut, onze kosmopolitische bevolking, onze typische Brusselse mengelmoes, zijn daarbij eerder een troef dan een handicap. Laten we deze troef gebruiken om de fundamenteën van onze democratie in ere te herstellen.

Het zal zeker helpen waardevolle jongeren in de politiek te houden en er nieuwe aan te trekken. Als we daar in slagen is de toekomst verzekerd.

Ik wens jullie allen een prettig Irisfeest,
je vous souhaite toutes et tous une bonne fête de l'Iris,

leve de democratie, vive Bruxelles, leve Brussel.

Guy Vanhengel